॥ ఓం ॥

సంక్షిప్త సుందరకాండ

(వాల్మీకి రామాయణ)

అథ ధ్యానమ్

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వ విఘ్నోపశాంతయే ॥
అగజానన పద్మార్కం గజాననమహర్నిశమ్
అనేకదంతం భక్తానాం ఏకదంతముపాస్మహే ॥

యాకుందేందు తుషారహారధవళా యశుభ్రవస్త్రావృతా
యా వీణావరదండమండితకరా యా శ్వేత పద్మాశనా ।
యా బ్రహ్మాత్యుతశంకరప్రభృతిభిః దేవైః సదా పూజితా
సా మాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాద్యాఫహా ॥

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరమ్
ఆరుహ్య కవితా శాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ।
వాల్మీకేర్మునిసింహస్య కవితా వనచారిణః
శృణ్వాన్ రామకధానాదం కో న యాతి పరమాంగతిమ్ ॥

అంజనానందనం వీరం జానకీ శోకనాశనమ్
కపీశమ్ అక్ష హంతారం వందే లంకా భయంకరమ్
అమీషకృతమార్తాండం గోష్పదీకృత సాగరమ్
తృణీకృత దశగ్రీవం ఆంజనేయం నమామ్యహమ్

యత్ర యత్ర రాఘునాధకీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్
భాష్పవారి పరిపూర్ణలోచనం మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్ ॥

ఓం

సంక్షిప్త సుందరకాండ

(వాల్మీకి రామాయణ శ్లోకగళు)

తతో రావణ నీతాయాః సీతాయాః శత్రుకర్శనః ।
ఇయేష పదమన్వేష్టుమ్ చారణాచరితేపథిః ॥ ౧ ॥

దుష్కరం నిష్ప్రతిద్వంధమ్ చికీర్షన్ కర్మ వానరః ।
సముదగ్ర సిరోగ్రీవో గవాంపతిరివాబభౌ ॥ ౨ ॥

స సూర్యాయ మహేంద్రాయ పవనాయ స్వయంభువే ।
భూతేభ్యశ్చాంజలిమ్ కృత్వా చకార గమనేమతిం ॥ ౩ ॥

వానరాన్ వానరశ్రేష్ఠ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ।
యధా రాఘవ నిర్ముక్తః శరః శ్వసనవిక్రమః ॥ ౪ ॥

గచ్ఛేత్ తద్వద్గమిష్యామి లంకాం రావణ పాలితాం ।
న హి ద్రక్ష్యామి యదితాం లంకాయాం జనకాత్మజామ్ ॥ ౫ ॥

అనేనైవ హి వేగేన గమిష్యామి సురాలయం ।
యది వా త్రిదివే సీతాం న ద్రక్ష్యామ్యకృతశ్రమః ॥ ౬ ॥

బద్ధ్వా రాక్షస రాజానమ్ ఆనయిష్యామి రావణమ్ ।
సర్వధా కృతకార్యోహమేష్యామి సహ సీతయా ॥
ఉత్పపాతాధ వేగేన వేగవాన విచారయన్ ॥॥ ౭ ॥

ప్లవమానం తు తం దృష్ట్వా ప్లవంగం త్వరితం తదా ।
వవర్షుః పుష్ప వర్షాని దేవగంధర్వదానవాః ॥ ౮ ॥

తతాపి నహి తం సూర్యం ప్లవంతం వానరోత్తమమ్ ।
సిషేపే చ తదా వాయు రామకార్యర్ధసిద్ధయే ॥ ౯ ॥

ఇక్ష్వాకుకులమానార్థీ చింతయామాస సాగరః ।
అహమిక్ష్వాకునాథేన సగరేణ వివర్ధితః ॥
ఇక్ష్వాకుసచివశ్చాయం నావసీదతుమర్హతి ॥। ౧౦ ॥

ఇతి కృత్వా మతిం సాధ్వీం సముద్రశ్చన్నమంభసీ ।
హిరణ్యనాభం మైనాకం ఉవాచ గిరిసత్తమమ్ ॥ ౧౧ ॥

సలిలాదూర్ధ్వముత్తిష్ఠ తిష్ఠ త్వేష కపిస్త్వయి ।
అస్మాకమతిథిశ్చైవ పూజ్యశ్చ ప్లవతాం వరః ॥ ౧౨ ॥

ప్రీతోహృష్టమనా వాక్యమ్ అబ్రవీత్ పర్వతః కపిం ।
మానుషం ధారయన్ రూపమాత్మనశ్శిఖరే స్థితః ॥ ౧౩ ॥

దుష్కరం కృతవాన్ కర్మ త్వమిదం వానరోత్తమ ।
నిపత్య మమ శృంగేషు విశ్రమస్వ యథాసుఖమ్ ॥ ౧౪ ॥

శ్రమం మోక్షయ పూజాంచ గృహాణ కపిసత్తమ ।
ప్రీతిం చ బహుమన్యస్వ ప్రీతోస్మి తవ దర్శనాత్ ॥ ౧౫ ॥

ఏవముక్తః కపిశ్రేష్ఠః తం నగోత్తమమబ్రవీత్ ।
ప్రీతోస్మి కృతమాతిథ్యం మన్యురేషోపనీయతామ్ ॥ ౧౬ ॥

త్వరతే కార్యకాలో మే అహశ్చాప్యమిహంతరే ।
ప్రతిజ్ఞా చ మయాదత్తా న స్థాతవ్యమిహంతరే ॥ ౧౭ ॥

ఇత్యుక్త్వా పాణినా శైలమ్ ఆలభ్య హరిపుంగవః ।
జగామాకాశమావిస్య వీర్యవాన్ ప్రహసన్నివ ॥ ౧౮ ॥

తద్వితీయమ్ హనుమతో దృష్ట్వా కర్మ సుదుష్కరమ్ ।
ప్రశశంసు సురాస్సర్వే సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః ॥ ౧౯ ॥

సముద్రమధ్యే సురసా బిభ్రతీ రాక్షసం వపుః ।
ప్లవమానం హనూమంతం ఆవృత్యేదమువాచ హ ॥ ౨౦ ॥

మమ భక్షః ప్రదిష్టత్వమ్ ఈశ్వరై ర్వానరర్షభ ।
అహం త్వాం భక్షయిష్యామి ప్రవిశేదమ్ మమాననమ్ ॥ ౨౧ ॥

తదృష్ట్వా వ్యాదితమ్ త్వాస్యం వాయుపుత్రః సుబుద్ధిమాన్ ।
దీర్ఘజిహ్వామ్ సురసయా సుఘోరం నరకోపమమ్ ॥
సు సంక్షిప్యాత్మనః కాయం బభూవాంగుష్ఠమాత్రకః ॥। ౨౨ ॥

సోభిపత్యాశు తద్వక్త్రం నిష్పత్య చ మహాజనః ।
అన్తరిక్షే స్థితః శ్రీమాన్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥౨౩ ॥

ప్రవిష్టోస్మి హి తే వక్త్రం దాక్షాయణి నమోస్తుతే ।
గమిష్యే యత్ర వైదేహి సత్యం చాసీద్వరస్తవః ॥ ౨౪ ॥

తత్ తృతీయం హనుమతో దృష్ట్వా కర్మ సుదుష్కరమ్ ।
సాధు సాధ్వితి భూతాని ప్రశశంసు స్తదా హరిమ్ ॥ ౨౫ ॥

ప్లవమానంతు తం దృష్ట్వా సింహికానామ రాక్షసీ ।
ఘనరాజీవ గర్జంతీ వానరం సమభిద్రవత్ ॥ ౨౬ ॥

తతస్తస్యా నఖైస్తీక్ష్ణైః మర్మాణ్యుత్కృత్య వానరః ।
ఉత్పపాతాథ వేగేన మనస్సంపాత విక్రమః ॥ ౨౭ ॥

తాం హతాం వానరేణాశు పతితాం వీక్ష్య సింహికాం ।
భూతాన్యాకాశ చారీణి తమూచుః ప్లవగోత్తమం ॥ ౨౮ ॥

భీమమద్యకృతం కర్మ మహత్ సత్వం త్వయాహతం ।
సాధయార్ధ మభిప్రేతమ్ అరిష్టమ్ ప్లవతాం వర ॥ ౨౯ ॥

స తు వీర్యవ్రతాం శ్రేష్ఠః ప్లవతామపి చోత్తమః ।
జగామ వేగవాన్ లంకాం లంఘయిత్వా మహోదధిం ॥ ౩౦ ॥

తతస్స చింతయామాస ముహూర్తం కపి కుంజరః ।
గిరిశృంగే స్థితస్తస్మిన్ రామస్యాభ్యుదయే రతః ॥ ౩౧ ॥

లక్ష్యాలక్ష్యేణ రూపేణ రాత్రౌ లంకాపురీ మయా ।
ప్రవేష్టుం ప్రాప్తకాలం మే కృత్యంసాధయితుం మహత్ ॥ ౩౨ ॥

రావణస్య పురీం రాత్రౌ ప్రవిస్య సుదురాసదామ్ ।
విచిన్వన్ భవనం సర్వం ద్రక్ష్యామి జనకాత్మజామ్ ॥ ౩౩ ॥

అథ సా హరిశార్దూలం ప్రవిశంతం మహాబలమ్ ।
నగరీ స్వేన రూపేణ దదర్శ పవనాత్మజమ్ ॥ ౩౪ ॥

సా తం హరివరం దృష్ట్వా లంకా రావణపాలితా ।
ముంచమానా మహానాదమ్ అబ్రవీత్ పవనాత్మజమ్ ॥ ౩౫ ॥

కస్త్వం కేనచ కార్యేణ ఇహ ప్రాప్తో వనాలయ ।
కథయస్వేహ యత్తత్వం యావత్ ప్రాణా ధరంతి తే ॥ ౩౬ ॥

అబభాషేథ మేధావీ సత్వవాన్ ప్లవగర్షభః ।
ద్రక్ష్యామి నగరీం లంకాం సాట్టప్రాకార తోరణామ్ ॥
ఇత్యర్థమిహ సంప్రాప్తః పరం కౌతూహలం హి మే ॥॥ ౩౭ ॥

దృష్ట్వా పురీమిమాం భద్రే పునర్యాస్యే యథాగతమ్ ॥ ౩౮ ॥

తతః కృత్వా మహానాదం సా వై లంకా భయావహమ్ ।
తలేన వానరశ్రేష్ఠం తాడయామాస వేగితా ॥ ౩౯ ॥

తతస్స కపిశార్దూలో లంకయా తాడితో భృశమ్ ।
ననాద సుమహానాదం వీర్యవాన్ పవనాత్మజః ॥ ౪౦॥

తతస్సంవర్తయామాస వామహస్తస్యసోంగులీః ।
ముష్టినాభిజఘానైనాం హనుమాన్ క్రోధమూర్ఛితః ॥ ౪౧ ॥

పపాత సహసా భూమౌ వికృతానన దర్శనా ।
ఉవాచా గర్వితం వాక్యం హనుమంతం ప్లవంగమమ్ ॥
ప్రసీద సు మహాభావో త్రాయస్వ హరిసత్తమ ॥। ౪౨ ॥

నిర్జితాహం త్వయా వీరా విక్రమేణ మహాబలా ।
ఇదం తు తధ్యం శృణువై బ్రువంత్యా మే హరీశ్వర ॥ ౪౩ ॥

స్వయంభువా పురా దత్తం వరదానం యధా మమ ।
యదా త్వాం వానరః కశ్చిత్ విక్రమాద్వశమానయేత్ ॥ ౪౪ ॥

తదా త్వయా హి విజ్ఞేయం రక్షసాం భయమాగతమ్ ।
స హి మే సమయసౌమ్య ప్రాప్తోద్య తవ దర్శనాత్ ॥ ౪౫ ॥

తత్ప్రవిస్య హరిశ్రేష్ఠ పురీం రావణ పాలితామ్ ।
విధత్స్వ సర్వ కార్యాణి యాని యానీహ వాంఛసి ॥ ౪౬ ॥

స నిర్జిత్య పురీం శ్రేష్ఠామ్ లంకాం తాం కామరూపిణిమ్ ।
విక్రమేణ మహాతేజా హనుమాన్ కపిసత్తమః ॥ ౪౭ ॥

చక్రేధపాదం సవ్యం చ శత్రూణాం స తు మూర్ధని ।
ప్రవిశ్య నగరీం లంకాం కపిరాజహితంకరః ॥ ౪౮ ॥

భవనాద్భవనం గఛ్చన్ దదర్శ పవనాత్మజః ।
వివిధాకృతిరూపాణి భవనాని తతస్తతః ॥ ౪౯ ॥

న త్వేవ శీతాం పరమాభిజాతాం
పధి స్థితే రాజకులే ప్రజాతామ్ ।
లతాం ప్రపుల్లామివ సాధుజాతాం
దదర్శ తన్వీం మనసాభిజాతామ్ ॥ ౫౦ ॥

తతో పశ్యత్ కుధాసీనం నానావర్ణాంబరస్రజమ్ ।
సహస్రం వరనారీణామ్ నానావేషవిభూషితమ్ ॥ ౫౧ ॥

న చా కులీనా న చ హీనరూపా
నా దక్షిణా నానుపచారయుక్తా ।
భార్యా భవత్తస్య న హీనసత్వా
న చాపి కాంతస్య న కామనీయా ॥ ౫౨ ॥

పునశ్చ సో చింతయ దార్తరూపో
ధ్రువం విశిష్టా గుణతోహి సీతా ।
అధాయ మస్యాం కృతవాన్ మహాత్మ
లంకేశ్వరః కష్టమనార్య కర్మ ॥ ౫౩ ॥

తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్ఫాటికం రత్నభూషితమ్ ।
అవేక్షమాణో హనుమాన్ దదర్శ శయనాశనమ్ ॥ ౫౪ ॥

తాసామేకాంత విన్యస్తే శయనాం శయనే శుభే ।
దదర్శ రూపసంపన్నామ్ అపరామ్ స కపిః స్త్రియమ్ ॥ ౫౫ ॥

స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుః భూషితాం మారుతాత్మజః ।
తర్కయామాస సీతేతి రూపయౌవ్వన సంపదా ॥
హర్షేణ మహతా యుక్తో ననంద హరియూధపః ॥ ౫౬ ॥

అవధూయ చ తాం బుద్ధిం బభూవాస్థిత స్తదా ।
జగామ చాపరాం చింతాం సీతాం ప్రతి మహాకపిః ॥ ౫౭ ॥

న రామేణ వియుక్తా సా స్వప్తుమర్హతి భామినీ ।
న భోక్తుం నాప్యలంకర్తుం న పానముపసేవితుమ్ ॥
అన్యేయమితి నిశ్చిత్య భూయస్తత్ర చచార సః ॥॥ ౫౮ ॥

రాక్షస్యో వివిధాకారా విరూపా వికృతా స్తథా ।
దృష్టా హనుమతా తత్ర న తు సా జనకాత్మజా ॥ ౫౯ ॥

రూపేణా ప్రతిమా లోకే వరా విద్యాధర స్త్రియః ।
దృష్టా హనుమతా తత్ర నతు రాఘవనందినీ ॥ ౬౦ ॥

నాగకన్యా వరారోహాః పూర్ణచంద్ర నిభాననాః ।
దృష్టా హనుమతా తత్ర న తు సీతా సుమధ్యమా ॥ ౬౧ ॥

ప్రమధ్య రాక్షసేంద్రేణ నాగ కన్యా బలాద్ధృతాః ।
దృష్టా హనుమతా తత్ర న సా జనకనందినీ ॥ ౬౨ ॥

అదృష్ట్వా జానకీం సీతామ్ అబ్రవీద్వచనం కపిః ।
న చ శక్ష్యమహం ద్రష్టుం సుగ్రీవం మైథిలీం వినా ॥ ౬౩ ॥

యావత్ సీతాం హి పశ్యామి రామ పత్నీం యశస్వినీమ్ ।
తావదేతాం పురీమ్ లంకాం విచినోమి పునః పునః ॥ ౬౪ ॥

అశోక వనికా చేయం దృశ్యతే య మహాద్రుమా ।
ఇమామధిగమిష్యామి న హీయం విచితా మయా ॥ ౬౫ ॥

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా మనసా చాధిగమ్యతామ్ ।
అవప్లుతో మహాతేజాః ప్రాకారం తస్య వేశ్మనః ॥ ౬౬ ॥

స పుష్పితాగ్రాం రుచిరాం తరుణాంకుర పల్లవామ్ ।
తామారుహ్య మహబాహుః శింశుపాం పర్ణసంవృతామ్ ॥ ౬౭ ॥

ఇతో ద్రక్ష్యామి వైదేహీం రామదర్శన లాలసామ్ ।
ఇతశ్చేతశ్చ దుఃఖార్తాం సంపతంతీం యదృచ్ఛయా ॥ ౬౮ ॥

ఏవం తు మత్వా హనుమాన్ మహాత్మా
ప్రతీక్షమానో మనుజేంద్రపత్నీమ్ ।
అవేక్షమాణశ్చ దదర్శ సర్వం
సు పుష్పితే పర్ణఘనే నిలీనః ॥ ౬౯ ॥

తతో మలిన సంవీతాం రాక్షసీభి సమావృతామ్ ।
ఉపవాసకృశాం దీనాం నిశ్వసంతీం పునః పునః ॥
దదర్శ శుక్లపక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలామ్ ॥ ౭౦ ॥

తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీం రాజపుత్రీ మనిందితామ్ ।
తర్కయామాస సీతేతి కారణై రుపపాధిభిః ॥ ౭౧ ॥

అస్యా దేవ్యా యధారూపమ్ అంగప్రత్యంగ సౌష్ఠవమ్ ।
రామస్య చ యథారూపం తస్యేయమసితేక్షణా ॥ ౭౨ ॥

అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మిన్ తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి ॥ ౭౩ ॥

దుష్కరం కృతవాన్ రామో హీనో యదనయా ప్రభుః ।
ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి ॥ ౭౪ ॥

యది రామస్సముద్రాంతాం మేదినీం పరివర్తయేత్ ।
అస్యాః కృతే జగచ్చాపి యుక్తమిత్యేవ మే మతిః ॥ ౭౫ ॥

నమస్కృత్వాచ రామాయ లక్ష్మణాయ చ వీర్యవాన్ ।
సీతా దర్శన సంహృష్టో హనుమాన్ సంవృతోభవత్ ॥ ౭౬ ॥

షడంగ వేద విదుషాం క్రతు ప్రవర యాజినాం ।
శుశ్రావ బ్రహ్మఘోషాంశ్చ విరాత్రే బ్రహ్మరక్షసామ్ ॥ ౭౭ ॥

అధ మంగళవాదిత్రైః శబ్దైశ్శ్రోత్రమనోహరైః ।
ప్రాబుధ్యత మహాబాహుః దశగ్రీవో మహాబలః ॥ ౭౮ ॥

స సర్వాభరణైర్యుక్తో బిభ్రత్ శ్రియమనుత్తమామ్ ।
అశోకవనికామేవ ప్రావిశత్ సంతతద్రుమామ్ ॥ ౭౯ ॥

తస్మిన్నేవ తతః కాలే రాజపుత్రీ త్వనిందితా ।
రూపయౌవ్వనసంపన్నం భూషణోత్తమభూషితమ్ ॥ ౮౦ ॥

తతో దృష్ట్వైవ వైదేహీ రావణం రాక్షసాధిపమ్ ।
ప్రావేపత వరారోహా ప్రవాతే కదళీ యధా ॥ ౮౧ ॥

స తాం పతివ్రతాం దీనాం నిరానందాం తపస్వినీమ్ ।
సాకారైర్మధురైర్వాక్యైః న్యదర్శయత రావణః ॥ ౮౨ ॥

కామయే త్వాం విశాలాక్షీ బహుమన్యస్వ మాం ప్రియే ।
సర్వాంగగుణసంపన్నే సర్వలోకమనోహరే ॥ ౮౩ ॥

తృణమంతరః కృత్వా ప్రత్యువాచ శుచిస్మితా ।
నివర్తయ మనో మత్తః స్వజనే క్రియతాం మనః ॥ ౮౪ ॥

సాధు ధర్మ మవేక్షస్వ సాధు సాధువ్రతం చర ।
యథా తవ తథాన్యేషామ్ దారా రక్ష్యా నిశాచర ॥ ౮౫ ॥

ప్రసాదయస్వ త్వం చైనం శరణాగత వత్సలమ్ ।
మాం చాస్మై ప్రయతో భూత్వా నిర్యాతయితు మర్హసి ॥ ౮౬ ॥

ఏవం హి తే భవేత్ స్వస్తి సంప్రదాయ రఘూత్తమే ।
అన్యథా త్వం హి కుర్వాణో వధం ప్రాప్స్యసి రావణ ॥ ౮౭ ॥

సీతయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రాక్షసాధిపః ।
ప్రత్యువాచ తతస్సీతాం విప్రియం ప్రియదర్శనామ్ ॥ ౮౮ ॥

పరుషాణిహ వాక్యాని యాని యాని బ్రవీషిమామ్ ।
తేషు తేషు వధో యుక్తః తవ మైథిలి దారుణః ॥ ౮౯ ॥

ద్వౌ మాసౌ రక్షితవ్యౌ మే యో వధిస్తే మయాకృతః ।
తతశ్శయనమారోహ మమ త్వం వరవర్ణినీ ॥ ౯౦ ॥

ఊర్ధ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం భర్తారం మామనిచ్ఛతీమ్ ।
మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థమ్ ఆరభంతే మహానసే ॥ ౯౧ ॥

తధా కురుత రాక్షస్యః సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య చ ।
ప్రతిలోమాను లోమైశ్చ సామదానాది భేదనైః ॥
అవర్జయత వైదేహీమ్ దండస్యోద్యమనేన చ ॥ ౯౨ ॥

ఇత్యుక్త్వా మైధిలీమ్ రాజా రావణశ్శత్రురావణః ।
సందిశ్య చ తతస్సర్వా రాక్షసీర్నిర్జగామ హ ॥ ౯౩ ॥

తతస్సీతాముపగమ్య రాక్షస్యో వికృతాననః ।
పరుషం పరుషానర్హామ్ ఊచుస్తాం వాక్యమప్రియమ్ ॥ ౯౪ ॥

త్రైలోక్య వసుభోక్తారం రావణమ్ రాక్షసేశ్వరం ।
భర్తారముపసంగమ్య విహారస్వ యధాసుఖమ్ ॥ ౯౫ ॥

రాక్షసీనామ్ వచ శ్రుత్వా సీతా వచనమబ్రవీత్ ।
దీనోవా రాజ్యహీనోవా యో మే భర్తా స మే గురుః ॥

తం నిత్యమనురక్తాస్మి యధా సూర్యం సువర్చలా ॥ ౯౬ ॥

సా భాష్పమపమార్జంతీ శింశుపాం తాముపాగమత్ ॥ ౯౭ ॥

తతస్తాం శింశుపాం సీతా రాక్షసీభిసమావృతా ।
అభిగమ్య విశాలాక్షీ తస్థౌ శోక పరిప్లుతా ॥ ౯౮ ॥

తధా తాసాం వదంతీనాం పరుషం దారుణం బహు ।
రాక్షసీనామసౌమ్యానాం రురోద జనకాత్మజా ॥ ౯౯ ॥

జీవితం త్యక్తుమిచ్చామి శోకేన మహతా వృతా ।
రాక్షసీభిశ్చ రక్ష్యంత్యా రామో నాసాద్యతే మయా ॥ ౧౦౦ ॥

సీతాం తాభిరనార్యాభిః దృష్ట్వా సంతర్జితాం తదా ।
రాక్షసీ త్రిజటా వృద్ధా శయనా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౦౧ ॥

ఆత్మానం ఖాదతానార్యా న సీతాం భక్షయిష్యథ ।
జనకస్య సుతామిష్టాం స్నుషాం దశరథస్య చ ॥ ౧౦౨ ॥

స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో దారుణో రోమహర్షణః ।
రాక్షసానామభావాయ భర్తురస్యా జయాయచ ॥ ౧౦౩ ॥

స్వప్నే చాద్య మయా దృష్టా సీతా శుక్లాంబరావృతా ।
సాగరేణ పరిక్షిప్తం శ్వేతం పర్వతమాస్థితా ॥
రామేణ సంగతా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా ॥ ౧౦౪ ॥

ఏవం స్వప్నే మయా దృష్టో రామో విష్ణు పరాక్రమః ।
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా సహ భార్యయా ॥ ౧౦౫ ॥

న హి రామో మహాతేజాః శక్యో జేతుం సురాసురైః ।
రాక్షసైర్వాపి చాస్యైర్యాః స్వర్గః పాపజనైరివ ॥ ౧౦౬ ॥

రాఘవాద్ధి భయం ఘోరం రాక్షసానాముపస్థితమ్ ।
ప్రణిపాతా ప్రసన్నాహి మైథిలీ జనకాత్మజా ॥
అలమేషా పరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతా భయాత్ ॥। ౧౦౭ ॥

శోకాభితప్తా బహుధా విచింత్యా
సీతాథ వేణ్యుద్గథనం గృహీత్వా ।
ఉద్బధ్య వేణ్యుద్గథనేన శీఘ్రమ్
అహం గమిష్యామి యమస్య మూలమ్ ॥ ౧౦౮ ॥

ఉపస్థితా సా మృదు సర్వగాత్రీ
శాఖాం గృహీత్వాథ నగస్య తస్య ।
తస్యాస్తు రామం ప్రవిచింతయంత్యా
రామానుజం స్వం చ కులం శుభాంగ్యాః ॥ ౧౦౯ ॥

శోకానిమిత్తాని తథా బహూని
ధైర్యార్జితాని ప్రవరాణి లోకే ।
ప్రాదుర్నిమిత్తాని తదా బభూవుః
పురాపి సిద్ధాన్యుపలక్షితాని ॥ ౧౧౦ ॥

హనుమానపి విశ్రాంతః సర్వం శుశ్రావ తత్వతః ।
సీతాయాస్త్రిజటాయాశ్చ రాక్షసీనాం చ తర్జనమ్ ॥ ౧౧౧ ॥

అనేన రాత్రి శేషేణ యది నాశ్వాస్యతే మయా ।
సర్వథా నాస్తి సందేహః పరిత్యక్ష్యతి జీవితమ్ ॥ ౧౧౨ ॥

ఏవం బహువిధాం చింతాం చింతయిత్వా మహామతిః ।
సంశ్రవే మధురం వాక్యం వైదేహ్యా వ్యాజహారహ ॥ ౧౧౩ ॥

రాజా దశరథో నామ రథ కుంజరవాజిమాన్ ।
పుణ్యశీలో మహాకీర్తిః ఇక్ష్వాకూణామ్ మహాయశాః ॥ ౧౧౪ ॥

తస్య పుత్రః ప్రియో జ్యేష్ఠః తారాధిప నిభాననః ।
రామో నామ విషేషజ్ఞః శ్రేష్ఠస్సర్వధనుష్మతామ్ ॥ ౧౧౫ ॥

తస్య సత్యాభిసంధస్య వృద్ధస్య వచనాత్ పితుః ।
సభార్యస్సహ చ భ్రాత్రా వీరః ప్రవ్రాజితో వనమ్ ॥ ౧౧౬ ॥

జనస్థాన వధం శ్రుత్వా హతౌ చ ఖరదూషణౌ ।
తతస్త్వమర్షాపహృతా జానకీ రావణేన తు ॥
వంచయిత్వా వనే రామం మృగరూపేణ మాయయా ॥। ౧౧౭ ॥

స మార్గమాణస్తాం దేవీం రామస్సీతామనిందితామ్ ।
అససాద వనే మిత్రం సుగ్రీవం నామ వానరమ్ ॥ ౧౧౮ ॥

సుగ్రీవేణాపి సందిష్టా హరయః కామరూపిణః ।
దిక్షుసర్వాసు తాం దేవీం విచిన్వంతి సహస్రశః ॥ ౧౧౯ ॥

అహం సంపాతి వచనాత్ శతయోజనమాయతమ్ ।
అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యాః సాగరం వేగవాన్ ప్లుతః ॥ ౧౨౦ ॥

యథా రూపం యథా వర్ణం యథా లక్ష్మీం చ నిశ్చితామ్ ।
అశ్రౌషమ్ రాఘవస్యాహం సేయమాసాదితా మయా ॥ ౧౨౧ ॥

జానకీ చాపి తత్ శ్రుత్వా పరం విస్మయమాగతా ।
తతశ్శాఖాంతరే లీనం దృష్ట్వా చలిత మానసా ॥

వేష్టితార్జునవస్త్రం తం విద్యుత్ సంఘాత పింగళం ॥। ౧౨౨ ॥

నమోస్తు వాచస్పతయే సవజ్రిణే
స్వయంభువే చైవ హుతాశనాయచ ।
అనేన చోక్తం యదిదం మమాగ్రతో
వనౌకసా తచ్చ తథాస్తు నాన్యథా ॥ ౧౨౩ ॥

సోవ తీర్య ద్రుమాత్ తస్మాత్ విద్రుమ ప్రతిమాననః ।
వినీత వేషః కృపణః ప్రణిపత్యోపసృత్య చ ॥ ౧౨౪ ॥

తామబ్రవీన్ మహాతేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః ।
శిరస్యంజలిమాధాయ సీతాం మధురయాగిరా ॥ ౧౨౫ ॥

కా త్వం భవసి రుద్రాణాం మరుతాం వా వరాననే ।
వసూనాం వా వరారోహే దేవతా ప్రతిభాసి మే ॥ ౧౨౬ ॥

సీతా త్వమసి భద్రం తే తన్మ మాచక్ష్వ పృచ్ఛతః ।
యథా హి తవ దైన్యం రూపం చాప్యతి మానుషమ్ ॥
తపసా చాన్వితో వేషః త్వం రామమహిషీ ధ్రువమ్ ॥। ౧౨౭ ॥

సా తస్య వచనం శ్రుత్వా రామకీర్తన హర్షితా ।
ఉవాచ వాక్యం వైదేహీ హనూమంతం ద్రుమాశ్రితమ్ ॥ ౧౨౮ ॥

దుహితా జనకస్యాహం వైదేహస్య మహాత్మనః ।
సీతేతి నామ నామ్నాహం భార్యా రామస్య ధీమతః ॥ ౧౨౯ ॥

వసతో దండకారణ్యే తస్యాహమమితౌజసః ।
రక్షసా పహృతా భార్యా రావణేన దురాత్మనా ॥ ౧౩౦ ॥

ద్వౌ మాసౌ తేన మే కాలే జీవితానుగ్రహః కృతః ।
ఊర్ధ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం తతస్త్యక్ష్యామి జీవితమ్ ॥ ౧౩౧ ॥

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ హరియూథపః ।
దుఃఖాద్దుఃఖాభిభూతాయాః సాంత్వముత్తరమబ్రవీత్ ॥ ౧౩౨ ॥

అహం రామస్య సందేశాత్ దేవీ దూతస్తవాగతః ।
వైదేహీ కుశలీ రామః త్వాం చ కౌశలమబ్రవీత్ ॥ ౧౩౩ ॥

తయా సమాగతే తస్మిన్ ప్రీతిరుత్పాదితాద్భుతా ।
పరస్పరేణ చాలాపం విశ్వస్తౌ తౌ ప్రచక్రతుః ॥ ౧౩౪ ॥

పృచ్ఛామి త్వాం హరిశ్రేష్ఠ ప్రియా రామకథా హి మే ।
గుణాన్ రామస్య కథయ ప్రియస్య మమ వానర ॥ ౧౩౫ ॥

శ్రోత్రానుకూలైర్వచనైః తదా తాం సంప్రహర్షయత్ । ౧౩౬ ॥

ఆదిత్య ఇవ తేజస్వీ లోకకాంతశ్శశీ యథా ।
రాజా సర్వస్య లోకస్య దేవో వైశ్రవణో యథా ॥ ౧౩౭ ॥

విక్రమేణోపపన్నశ్చ యథా విష్ణుర్మహాయశాః ।
సత్యవాదీ మధురవాక్ దేవో వాచస్పతిర్యథా ॥ ౧౩౮ ॥

రూపవాన్ సుభగశ్శ్రీమాన్ కందర్ప ఇవ మూర్తిమాన్ ।
స్థానక్రోధః ప్రహర్తా చ శ్రేష్ఠో లోకే మహారథః ॥
బాహుచ్ఛాయామవష్టబ్ధో యస్య లోకో మహాత్మనః ॥ ౧౩౯ ॥

తేనాహం ప్రేషితో దూతః త్వత్సకాశమిహాగతః ।
తద్వియోగేన దుఃఖార్తః స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్ ॥ ౧౪౦ ॥

తాం తు రామకథాం శ్రుత్వా వైదేహీ వానరర్షభాత్ ।
ఉవాచ వచనం సాంత్వం ఇదం మధురయాగిరా ॥ ౧౪౧ ॥

క్వ తే రామేణ సంసర్గః కథం జానాసి లక్ష్మణమ్ ।
వానరాణామ్ నరాణాం చ కథమాసీత్ సమాగమః ॥ ౧౪౨ ॥

యాని రామస్య లింగాని లక్ష్మణస్య చ వానర ।
తాని భూయస్సమాచక్ష్వ న మాం శోకస్సమా విశేత్ ॥ ౧౪౩ ॥

ఏవముక్తస్తు వైదేహ్యా హనుమాన్ మారుతాత్మజః ।
తతో రామం యథా తత్త్వం ఆఖ్యాతు ముపచక్రమే ॥ ౧౪౪ ॥

రామః కమలపత్రాక్షః సర్వ సత్వ మనోహరః ।
రూపదాక్షిణ్య సంపన్నః ప్రసూతే జనకాత్మజే ॥ ౧౪౫ ॥

తేజసాదిత్య సంకాశః క్షమయా పృథివీ సమః ।
బృహస్పతిసమో బుద్ధ్యా యశసా వాసవోపమః ॥ ౧౪౬ ॥

రక్షితా జీవలోకస్య స్వజనస్యాభిరక్షితా ।
రక్షితా స్వస్య వృత్తస్య ధర్మస్య చ పరంతప ॥ ౧౪౭ ॥

రామోభామిని లోకస్య చాతుర్వర్ణస్య రక్షితా ।
మర్యాదానాంచ లోకస్య కర్తా కారయితా చ సః ॥ ౧౪౮ ॥

అర్చిష్మా నర్చితోత్యర్థం బ్రహ్మచర్య వ్రతే స్థితః ।
సాధూనాం ముపకారజ్ఞః ప్రచారజ్ఞశ్చ కర్మణామ్ ॥ ౧౪౯ ॥

రాజవిద్యా వినీతశ్చ బ్రాహ్మణానాముపాసితా ।
శ్రుతవాన్ శీలసంపన్నో వినీతశ్చ పరంతపః ॥ ౧౫౦ ॥

యజుర్వేద వినీతశ్చ వేదవిద్భిస్సుపూజితః ।
ధనుర్వేదేచ వేదేషు వేదాంగేషు చ నిష్ఠితః ॥ ౧౫౧ ॥

సత్యధర్మపరశ్శ్రీమాన్ సంగ్రహానుగ్రహే రతః ।
దేశకాల విభాగజ్ఞః సర్వలోక ప్రియం వదః ॥ ౧౫౨ ॥

భ్రాతా చ తస్య ద్వైమాత్రః సౌమిత్రి రపరాజితః ।
అనురాగేణ రూపేణ గుణైశ్చైవ తథావిధః ॥ ౧౫౩ ॥

విచిన్వంతౌ మహీం కృత్స్నమ్ అస్మాభి రభి సంగతౌ ।
త్వామేవ మార్గమాణౌ తౌ విచరంతౌ వసుంధరామ్ ॥ ౧౫౪ ॥

రామసుగ్రీవయోరైక్యం దేవ్యేవం సమజాయత ।
హనూమంతం చ మాం విద్ధి తయోర్దూత మిహాగతం ॥ ౧౫౫ ॥

విశ్వాసార్థం తు వైదేహి భర్తురుక్తా మయా గుణాః ।
అచిరాద్రాఘవో దేవీ త్వామితో నయితానఘే ॥ ౧౫౬ ॥

ఏవం విశ్వాసితా సీతా హేతుభిశ్శోకకర్శితా ।
ఉపపన్నై రభిజ్ఞానైః దూతం తమవ గచ్ఛతి ॥ ౧౫౭ ॥

అతులం చ గతా హర్షం ప్రహర్షేణ చ జానకీ ।
నేత్రాభ్యాం వక్రపక్ష్మాభ్యాం ముమోచానందజం జలమ్ ॥ ౧౫౮ ॥

వానరోహం మహాభాగే దూతో రామస్య ధీమతః ।
రామానాంకితం చేదం పశ్య దేవ్యంగులీయకమ్ ॥ ౧౫౯ ॥

ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తస్యై సీతాయై వానరోత్తమః ।
గృహీత్వా ప్రేక్ష్యమాణా సా భర్తుః కరవిభూషణం ॥
భర్తారమివ సంప్రాప్తా జానకీ ముదితా భవేత్ ॥। ౧౬౦ ॥

తతస్సా హ్రీమతీ బాలా భర్తృ సందేశ హర్షితా ।
పరితుష్టా ప్రియం కృత్వా ప్రశశంస మహాకపిమ్ ॥ ౧౬౧ ॥

విక్రాంతస్త్వం సమర్థస్త్వం ప్రాజ్ఞస్త్వం వానరోత్తమ ।
యేనేదం రాక్షసపదం త్వయేకైన ప్రధర్షితమ్ ॥ ౧౬౨ ॥

దిష్ట్యాచ కుశలీ రామో ధర్మాత్మా సత్యసంగరః ।
లక్ష్మణశ్చ మహాతేజాః సుమిత్రానందవర్ధనః ॥ ౧౬౩ ॥

కుశలీ యది కాకుత్ స్థః కిం ను సాగర మేఖలామ్ ।
మహీమ్ దహతి కోపేన యుగాంతాగ్నిరివోత్థితాః ॥ ౧౬౪ ॥

ధర్మాపదేశాత్ త్యజతశ్చ రాజ్యం
మాం చాప్యరణ్యం నయతః పదాతిం ।
నాసీద్వ్యథా యస్య నభీర్నశోకః
కశ్చిత్ స ధైర్యం హృదయే కరోతి ॥ ౧౬౫ ॥

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా మారుతిర్భీమ విక్రమః ।
శిరస్యంజలి మాధాయ వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ ॥ ౧౬౬ ॥

శ్రుత్వైవ తు వచో మహ్యం క్షిప్రమేష్యతి రాఘవః ।
చమూం ప్రకర్షన్ మహతీం హర్యృక్షగణ సంకులామ్ ॥ ౧౬౭ ॥

స దేవీ నిత్యం పరితప్యమానః
త్వామేవ సీతేత్యభిభాషమాణః ।
ధృతవ్రతో రాజసుతో మహాత్మా
తవైవ లాభాయ కృతప్రయత్నః ॥ ౧౬౮ ॥

సీతా తద్వచనం శ్రుత్వా పూర్ణచంద్ర నిభాననా ।
హనుమంతమువాచేదం ధర్మార్థసహితం వచః ॥ ౧౬౯ ॥

స వాచ్యస్సంత్వరస్వేతి యావదేవ న పూర్యతే ।
అయం సంవత్సరః కాలః తావద్ధి మమ జీవితమ్ ॥
వర్తతే దశమో మాసో ద్వౌ తు శేషౌ ప్లవంగమ ॥ ౧౭౦ ॥

స మే హరిశ్రేష్ట స లక్ష్మణంపతిం
స యూథపం క్షిప్రమిహోపపాధయ ।
చిరాయ రామం ప్రతి శోకకర్శితాం
కురుష్వమాం వానరముఖ్య హర్షితామ్ ॥ ౧౭౧ ॥

తతస్స కపిశార్దూలః తేన వాక్యేన హర్షితః ।
సీతామువాచ తచ్ఛృత్వా వాక్యం వాక్య విశారదః ॥
అభిజ్ఞానం ప్రయచ్ఛ త్వం జానీయాద్రాఘవో హి యత్ ॥ ౧౭౨ ॥

ఏవముక్తా హనుమతా సీతా సురసుతోపమా ।
ఉవాచ వచనం మందంభాష్పప్రగ్రథితాక్షరమ్ ॥ ౧౭౩ ॥

ఇదం శ్రేష్ఠమభిజ్ఞానం బ్రూయాః త్వం తు మమ ప్రియమ్ ।
శైలస్య చిత్రకూటస్య పాదే పూర్వోత్తరే పురా ॥ ౧౭౪ ॥

తాపసాశ్రమవాసిన్యాః ప్రాజ్యమూలఫలోదకే ।
తస్మిన్ సిద్దాశ్రమే దేశే మందాకిన్యా హ్యదూరతః ॥ ౧౭౫ ॥

తతో మాంస సమాయుక్తో వాయసః పర్యతుండయత్ ।
తమహం లోష్టముద్యమ్య వారయామి స్మ వాయసమ్ ॥ ౧౭౬ ॥

భాష్పపూర్ణముఖీ మందం చక్షుషీ పరిమార్జతీ ।
లక్షితాహం త్వయానాథ వాయసేన ప్రకోపితా ॥ ౧౭౭ ॥

తతస్మిన్ మహాబాహుః కోపసంవర్తితేక్షణః ।
వాయసే కృతవాన్ క్రూరాం మతిం మతిమతాం వరః ॥ ౧౭౮ ॥

స దర్భం సంస్తరాద్గృహ్య బ్రాహ్మేణాస్త్రేణ యోజయత్ ।
స దీప్త ఇవ కాలాగ్నిః జజ్వాలాభిముఖో ద్విజమ్ ॥ ౧౭౯ ॥

మత్కృతే కాకమాత్రే తు బ్రహ్మాస్త్రం సముదీరితమ్ ।
కస్మాద్యో మా హరత్ త్వత్తః క్షమసే తం మహీపతే ॥ ౧౮౦ ॥

వైదేహ్యా వచనం శ్రుత్వా కరుణం సా శ్రుభాషితమ్ ।
అథాబ్రవీన్ మహా తేజా హనుమాన్ మారుతాత్మజః ॥ ౧౮౧ ॥

త్వచ్ఛోకవిముఖో రామో దేవి సత్యేన మే శపే ।
రామే దుఃఖాభిపన్నే చ లక్ష్మణః పరితప్యతే ॥ ౧౮౨ ॥

ఉవాచ శోక సంతప్తా హనూమంతం ప్లవంగమమ్ ।
ఇదం బ్రూయాశ్చ మే నాథం శూరం రామం పునః పునః ॥
జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ ॥। ౧౮౩ ॥

ఊర్ధ్వం మాసాన్నజీవేయం సత్యేనాహం బ్రవీమితే ।
త్రా తు మర్హసి వీర త్వం పాతాళాదివ కౌశికీమ్ ॥ ౧౮౪ ॥

తతో వస్త్రగతం ముక్త్వా దివ్యం చూడామణిం శుభమ్ ।
ప్రదేయో రాఘవాయేతి సీతా హనుమతే ధదౌ ॥ ౧౮౫ ॥

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా హనుమాన్ మారుతాత్మజః ।
శిరస్యంజలిమాధాయ వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ ॥ ౧౮౬ ॥

స గణం రావణం హత్వా రాఘవో రఘునందనః ।
త్వామాదాయ వరారోహే స్వపురం ప్రతి యాస్యతి ॥ ౧౮౭ ॥

శ్రుత్వా తు వచనం తస్య వాయుసూనోర్మహాత్మనః ।
ఉవాచాత్మహితం వాక్యం సీతా సురసుతోపమా ॥ ౧౮౮ ॥

త్వాం దృష్ట్వా ప్రియవక్తారం సంప్రహృష్యామి వానర ।
అర్ధ సంజాత సస్యేవ వృష్టిం ప్రాప్య వసుంధరా ॥ ౧౮౯ ॥

ఇమం చ తీవ్రం మమశోకవేగం
రక్షోభిరేభిః పరిభర్త్సనంచ ।
బ్రూయాస్తు రామస్య గతస్సమీపం
శివశ్చతే ధ్వాస్తు హరిప్రవీర ॥ ౧౯౦ ॥

స రాజపుత్ర్యాప్రతివేదితార్ధః
కపిః కృతార్ధః పరిహృష్టచేతాః ।
అల్పావశేషం ప్రసమీక్ష్య కార్యం
దిశం హ్యుదీచీం మనసా జగామ ॥ ౧౯౧ ॥

అల్పశేష మిదం కార్యం దృష్టేయమసితేక్షణా ।
త్రీనుపాయానతిక్రమ్య చతుర్ధ ఇహ దృశ్యతే ॥ ౧౯౨ ॥

స తస్య కృత్వార్ధపతేర్మహాకపిః
మహద్వ్యలీకం మనసో మహాత్మనః ॥ ౧౯౩ ॥

తతః పక్షినినాదేన వృక్షభంగస్వనేన చ ।
బభూవుస్త్రాస సంభ్రాంతాః సర్వే లంకా నివాసినః ॥ ౧౯౪ ॥

రావణస్య సమీపే తు రాక్షస్యో వికృతాననాః ।
విరూపం వానరం భీమం ఆఖ్యాతుముపచక్రమే ॥ ౧౯౫ ॥

అశోకవనికా మధ్యే రాజన్ భీమవపుః కపిః ।
సీతాయాఃకృతసంవాదః తిష్ఠత్యమితవిక్రమః ॥ ౧౯౬ ॥

తేన త్వద్భుతరూపేణ యత్తత్ తవ మనోహరమ్ ।
నానా మృగగణాకీర్ణం ప్రమృష్టం ప్రమదావనమ్ ॥

తస్యోగ్రరూపస్యోగ్ర త్వం దండ మాజ్ఞాతు మర్హసి ॥ ౧౯౭ ॥

ఆత్మనసదృశాన్ శూరాన్ కింకరాన్ నామ రాక్షసాన్ ।
వ్యాదిదేశ మహాతేజా నిగ్రహార్థం హనూమతః ॥ ౧౯౮ ॥

హనుమానపి తేజస్వీ శ్రీమాన్ పర్వతసన్నిభః ।
క్షితావావిధ్య లాంగూలం ననాద చ మహాస్వనమ్ ॥ ౧౯౯ ॥

జయత్యతి బలోరామో లక్ష్మణస్య మహాబలః ।
రాజాజయతి సుగ్రీవో రాఘువేణాధిపాలితః ॥ ౨౦౦ ॥

దాశోహం కోసలేంద్రస్య రామస్యాక్లిష్ట కర్మణః ।
హనుమాన్ శత్రు సైన్యానాం నిహన్తామారుతాత్మజః ॥ ౨౦౧ ॥

న రావణ సహస్రం మే యుద్ధే ప్రతి బలం భవేత్ ।
శిలాభిస్తు ప్రహరతః పాదపైశ్చ సహస్రశః ॥
అర్ధయిత్వా పురీం లంకాం అభివాద్య చ మైధిలీమ్ ।
సమృద్ధార్థో గమిష్యామి మిషతామ్ సర్వరక్షసాం ॥ ౨౦౨ ॥

స తం పరిఘుమాదాయ జఘాన రజనీచరాన్ ।
స పన్నగమివాదాయ స్ఫురంతం వినతాసుతః ॥ ౨౦౩ ॥

స రాక్షసానాం నిహతం మహాబలం
నిశమ్యరాజా పరివృత్తలోచనః ।
సమాదిదేశాప్రతిమం పరాక్రమే
ప్రహస్తపుత్రం సమరే సుదుర్జయమ్ ॥ ౨౦౪ ॥

సరోష సంవర్తితతామ్రలోచనః
ప్రహస్తపుత్రే నిహతే మహాబలే ।
అమాత్యపుత్రానతివీర్యవిక్రమాన్

సమాదిదేశాశు నిశాచరేశ్వరః ॥ ౨౦౫ ॥

సతాన్ ప్రవృద్ధాన్ వినిహత్య రాక్షసాన్
మహాబలశ్చండపరాక్రమః కపిః ।
యుయుత్సురస్త్యైః పునరేవ రాక్షసైః
తదేవ వీరోభి జగామ తోరణమ్ ॥ ౨౦౬ ॥

హతాన్ మంత్రిసుతాన్ బుద్ధ్వా వానరేణ మహాత్మనా ।
రావణస్సంవృతాకారః చకార మతిముత్తమామ్ ॥ ౨౦౭ ॥
స విరూపాక్షయూపాక్షౌ దుర్ధరం చైవ రాక్షసమ్ ।
ప్రహసం భాసకర్ణం చ పంచసేనాగ్ర నాయకాన్ ॥ ౨౦౮ ॥

తతః కపిస్తాన్ ధ్వజనీపతీన్ రణే
నిహత్య వీరాన్ సబలాన్ సవాహనాన్ ।
తదేవ వీరః పరిగృహ్యతోరణమ్
కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే ॥ ౨౦౯ ॥

తతస్స రక్షోధిపతిర్మహాత్మా
హనూమతాక్షే నిహతే కుమారే ।
మనస్సమాధాయ తదేంద్రకల్పం
సమాదిదేశేంద్రజితం సరోషమ్ ॥ ౨౧౦ ॥

నానాశస్త్రైశ్చ సంగ్రామే పైశారద్యమరిందమః ।
అవస్యమేవ బోద్ధవ్యం కామ్యశ్చ విజయో రణే ॥ ౨౧౧ ॥

తతః పితుస్తద్వచనం నిశమ్య
ప్రదక్షిణం దక్షసుత ప్రభావః ।
చకార భర్తారమదీనసత్వో
రణాయ వీరః ప్రతిపన్న బుద్ధిః ॥ ౨౧౨ ॥

హనూమతో వేద న రాక్షసోంతరమ్
న మారుతిస్తస్య మహాత్మనోంతరం ।
పరస్పరం నిర్విషహౌ బభూవతుః
సమేత్య తౌ దేవసమాన విక్రమౌ ॥ ౨౧౩ ॥

అవధ్యోయమితి జ్ఞాత్వా తమస్త్రేణాస్త్ర తత్త్వవిత్ ।
నిజగ్రాహ మహాబాహుః మారుతాత్మమింద్రజిత్ ॥ ౨౧౪ ॥

సవీర్యమస్త్రస్య కపిర్విచార్య
పితామహానుగ్రహమాత్మనశ్చ ।
విమోక్షశక్తిం పరిచింతయిత్వా
పితామహాజ్ఞా మనువర్తతే స్మ ॥ ౨౧౫ ॥

తం మత్తమివ మాతంగం బద్ధం కపివరోత్తమమ్ ।
రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రావణాయ న్యవేదయన్ ॥ ౨౧౬ ॥

స తైః సంపీడ్యమానోపి రక్షోభిర్భీమవిక్రమైః ।
విస్మయం పరమం గత్వా రక్షోధిపమవైక్షతా ॥ ౨౧౭ ॥

అహో రూపమహోధైర్యమ్ అహోసత్వమహోద్యుతిః ।
అహో రాక్షసరాజస్య సర్వ లక్షణయుక్తతా ॥ ౨౧౮ ॥

యద్యధర్మో న బలవాన్ స్యాదయం రాక్షసేస్వరః ।
స్యాదయం సురలోకస్య సశక్రస్యాపి రక్షితా ॥ ౨౧౯ ॥

స రాజా రోషతామ్రాక్షః ప్రహస్తం మంత్రిసత్తమమ్ ।
కాలయుక్తమువాచేదమ్ వచోవిపులమర్థవత్ ॥ ౨౨౦ ॥

దురాత్మా పృచ్ఛతామేష కుతః కిం వాస్య కారణమ్ ।
వనభంగేచ కోస్యార్థో రాక్షసీనాంచ తర్జనే ॥ ౨౨౧ ॥

రావణస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్తో వాక్యమబ్రవీత్ ।
సమాశ్వసిహి భద్రం తే న భీః కార్యా త్వయే కపే ॥ ౨౨౨ ॥

యది తావత్ త్వమింద్రేణ ప్రేషితో రావణాలయమ్ ।
తత్వమాఖ్యాహి మాభూత్ తే భయం వానర మోక్ష్యసే ॥ ౨౨౩ ॥

తం సమీక్ష్య మహాసత్వం సత్వవాన్ హరిసత్తమః ।
వాక్యమర్థవదవ్యగ్రః తం ఉవాచ దశాననమ్ ॥ ౨౨౪ ॥

సత్యం రాక్షస రాజేంద్ర శృణుష్వ వచనం మమ ।
రామదాసస్య దూతస్య వానరస్య విషేషతః ॥ ౨౨౫ ॥

సర్వాన్ లోకాన్ సుసంహృత్య సభూతాన్ స చరాచరాన్ ।
పునరేవ తథా ప్రష్టుం శక్తో రామో మహాయశాః ॥ ౨౨౬ ॥

బ్రహ్మా స్వయంభూ శ్చతురాననోవా
రుద్రస్త్రినేత్ర స్త్రిపురాంతకోవా ।
ఇంద్రో మహేంద్ర స్సురనాయకోవా
త్రాతుమ్ న శక్తా యుధి రామవధ్యమ్ ॥ ౨౨౭ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వానరస్య మహాత్మనః ।
ఆజ్ఞాపయద్వధం తస్య రావణః క్రోధమూర్ఛితః ॥ ౨౨౮ ॥

నిశ్చితార్థస్తతస్సామ్నాపూజ్య శత్రుజిదగ్రజమ్ ।
ఉవాచ హిత మత్యర్థం వాక్యం వాక్య విశారదః ॥ ౨౨౯ ॥

క్షమస్వ రోషం త్యజ రాక్షసేంద్ర
ప్రసీద మద్వాక్య మిదం శృణుష్వ ।
వధం న కుర్వంతి పరావరజ్ఞాః
దూతస్యసంతో వసుధాధిపేంద్రాః ॥ ౨౩౦ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దశగ్రీవో మహాబలః ।
దేశకాలహితం వాక్యం భ్రాతురుత్తర మబ్రవీత్ ॥ ౨౩౧ ॥

కపీనాం కిల లాంగూలమ్ ఇష్టం భవతి భూషణమ్ ।
తదస్య దీప్యతాం శీఘ్రం తేన ధగ్ధేన గచ్చతు ॥ ౨౩౨ ॥

ఆజ్ఞాపయద్రాక్షసేంద్రః పురం సర్వం సచత్వరం ।
వేష్టయంతిస్మ లాంగూలం జీర్ణైః కార్పాసకైః పటైః ॥ ౨౩౩ ॥

దీప్యమానే తతస్తస్య లాంగూలాగ్రే హనూమతః ।
రాక్షస్యా స్తా విరూపాక్షః శంసుర్దేవ్యాస్తదప్రియమ్ ॥ ౨౩౪ ॥

వైదేహీ శోకసంతప్తా హుతాశనముపాగమత్ । ౨౩౫ ॥

యద్యస్తి పతి శుశ్రూషా యద్యస్తి చరితం తపః ।
యది చాస్తేకపత్నీత్వం శీతో భవ హనూమతః ॥ ౨౩౬ ॥

యది కించిదనుక్రోశః తస్య మయ్యస్తి ధీమతః ।
యది వా భాగ్యశేషోమే శీతో భవ హనూమతః ॥ ౨౩౭ ॥

యది మాం వృత్తసంపన్నాం తత్సమాగమలాలసామ్ ।
స విజానాతి ధర్మాత్మా శీతో భవ హనూమతః ॥ ౨౩౮ ॥

యది మాం తారయేదార్యః సుగ్రీవస్సత్యసంగరః ।
అస్మాద్దుఃఖాంబుసంరోధాత్ శీతో భవ హనూమతః ॥ ౨౩౯ ॥

లంకాం సమస్తాం సందీప్య లాంగూలాగ్నిం మహాబలః ।
నిర్వాపయామాస తదా సముద్రే హరిసత్తమః ॥ ౨౪౦ ॥

సందీప్యమానాం విధ్వస్తాం త్రస్త రక్షోగణాం పురీమ్ ।
అవేక్ష్య హనుమాన్ లంకాంచింతయామాస వానరః ॥ ౨౪౧ ॥

తస్యాభూత్సుమహాంస్త్రాసః కుత్సాచాత్మన్యజాయత ।
లంకాం ప్రదహతా కర్మ కింస్విత్కృతమిదం మయా ॥ ౨౪౨ ॥

వినష్టా జానకీ నూనం న హ్యదగ్ధః ప్రదృశ్యతే ।
లంకాయాం కశ్చి దుద్దేశః సర్వా భస్మీకృతా పురీ ॥ ౨౪౩ ॥

తపసా సత్యవాక్యేన అనన్యాత్వాచ్చ భర్తరి ।
అపి సా నిర్దహేదగ్నిం న తామగ్నిః ప్రధక్ష్యతి ॥ ౨౪౪ ॥

స తథా చింతయంస్తత్ర దేవ్యా ధర్మ పరిగ్రహమ్ ।
శుశ్రావ హనుమాన్ వాక్యం చారణానాం మహాత్మనామ్ ॥ ౨౪౫ ॥

దగ్ధేయం నగరీ సర్వా సాట్టప్రాకార తోరణా ।
జానకీ నచ దగ్ధేతి విస్మయో అద్భుత ఏవ నః ॥ ౨౪౬ ॥

తతస్తు శింశుపామూలే జానకీం పర్యుపస్థితామ్ ।
అభివాద్యా బ్రవీద్దిష్ట్యా పశ్యామి త్వామిహాక్షతామ్ ॥ ౨౪౭ ॥

తమారుహ్య శైలేంద్రం వ్యవర్ధత మహాకపిః ।
దక్షిణాదుత్తరం పారం ప్రార్ధయన్ లవణాంభసః ॥ ౨౪౮ ॥

స మారుత ఇవాకాశం మారుతస్యాత్మసంభవః ।
ప్రపేదే హరిశార్దూలో దక్షిణాదుత్తరం దిశమ్ ॥ ౨౪౯ ॥

తతస్తు వేగవాంస్తస్య గిరేర్గిరి నిభః కపిః ।
నిపపాత మహేంద్రస్య శిఖరే పాదపాకులే ॥ ౨౫౦ ॥

తతస్తే ప్రీతిమనసః సర్వే వానరపుంగవాః ।
హనుమంతం మహాత్మానం పరివార్యోపతస్థిరే ॥ ౨౫౧ ॥

జాంబవాన్ కార్యవృత్తాంతం అపృచ్ఛదనిలాత్మజమ్ ।
కథం దృష్టా త్వయా దేవీ కథం వా తత్ర వర్తతే ॥ ౨౫౨ ॥

ఏతదాఖ్యాయ తత్సర్వం హనుమాన్ మారుతాత్మజః ।
భూయస్సముపచక్రామ వచనం వక్తుముత్తరమ్ ॥ ౨౫౩ ॥

సఫలో రాఘవోద్యోగః సుగ్రీవస్య చ సంభ్రమః ।
శీలమాసాద్య సీతాయా మమ చ ప్రవణం మనః ॥ ౨౫౪ ॥

ఏవమాస్తే మహాభాగా సీతా శోకపరాయణా ।
యదత్ర ప్రతికర్తవ్యం తత్సర్వముపపద్యతామ్ ॥ ౨౫౫ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వాలిసూనురభాషత ।
అయుక్తం తు వినా దేవీం దృష్టవద్భిశ్చ వానరాః ॥
సమీపంగంతుమస్మాభి రాఘవస్య మహాత్మనః ॥ ౨౫౬ ॥

తమేవం కృతసంకల్పం జాంబవాన్ హరిసత్తమః ।
ఉవాచ పరమప్రీతో వాక్యమర్ధవదర్ధవిత్ ॥ ౨౫౭ ॥

న తావదేషా మతిరక్షమానో
యధా భవాన్ పశ్యతి రాజపుత్ర ।
యధాతు రామస్య మతిర్నివిష్టా
తధాభవాన్ పశ్యతు కార్యసిద్ధిమ్ ॥ ౨౫౮ ॥

తస్మాద్గచ్ఛామ వై సర్వే యత్ర రామః స లక్ష్మణః ।
సుగ్రీవశ్చ మహాతేజాః కార్యాస్యాస్య నివేదనే ॥ ౨౫౯ ॥

తతో జాంబవతో వాక్యం అగృహ్ణంత వనౌకసః ।
అంగదప్రముఖా వీరా హనుమాంశ్చ మహాకపిః ॥ ౨౬౦ ॥

ప్రీతిమంతస్తతసర్వే వాయుపుత్రపురస్సరాః ।
మహేంద్రాద్రిం పరిత్యజ్య పుప్లువుః ప్లవగర్షభాః ॥ ౨౬౧ ॥

ప్లవమానాః ఖమాప్లుత్య తతస్తే కాననౌకసః ।
నందనోపమమాసేదుః వనం ద్రుమాలతాయుతమ్ ॥ ౨౬౨ ॥

తతో వనం తత్పరిభక్ష్యమాణం
ద్రుమాంశ్చ విధ్వంసితపత్రపుష్పాన్ ।
చకారభూయో మతిముగ్రతేజా
వనస్య రక్షాం ప్రతి వానరేభ్యః ॥ ౨౬౩ ॥

స తైః ప్రవృద్ధైః పరిభర్త్స్యమానో
వనస్య గోప్తా హరివీరవృద్ధః ।
చకారభూయో మతి ముగ్రతేజా
వనస్య రక్షాం ప్రతి వానరేభ్యః ॥ ౨౬౪ ॥

నిమేషాంతరమాత్రేణ స హి ప్రాప్తో వనాలయః ।
సహస్రాంశుతో ధీమాన్ సుగ్రీవో యత్ర వానరః ॥ ౨౬౫ ॥

స దీనవదనోభూత్వా కృత్వా శిరసి చాంజలిమ్ ।
సుగ్రీవస్య శుభౌ మూర్ధ్నా చరణౌ ప్రత్యపీడయత్ ॥ ౨౬౬ ॥

తతో మూర్ధ్నా నిపతితం వానరం వానరర్షభః ।
దృష్ట్వైవోద్విగ్నహృదయో వాక్యమేత దువాచ హ ॥ ౨౬౭ ॥

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ కస్మాత్ త్వం పాదయోః పతితం మమ ।
అభయం తే ప్రదాస్యామి సర్వమేవాభిధీయతామ్ ॥ ౨౬౮ ॥

నైవర్ క్షరజసా రాజన్ న త్వయా నాపివాలినా ।
వనం నిసృష్టపూర్వం హి భక్షితం తచ్చ వానరైః ॥ ౨౮౯ ॥

విచిత్య దక్షిణామాశామ్ ఆగతైర్వారిపుంగవైః ।
ఆగతైశ్చా ప్రధృష్యం తత్ హతం మధువనం కిల ॥ ౨౯౦ ॥

వనపాలం పునర్వాక్యం సుగ్రీవః ప్రత్యభాషత ।
ప్రీతోస్మి సోహం యద్భుక్తంవనంతైఃకృతకర్మభిః ॥ ౨౯౧ ॥

మర్షితం మర్షణియంచ చేష్టితంకృతకర్మణామ్ ।
గచ్ఛ శీఘ్రం మధువనం సంరక్షస్వ త్వమేవహి ॥
శీఘ్రం ప్రేషయ సర్వాంస్తాన్ హనూమత్ప్రముఖాన్ కపీన్ ॥। ౨౯౨ ॥

స యద్ధైవాగతః పూర్వం తద్ధైవ త్వరితం గతః ।
నిపపత్య గగనాద్భూమౌ తద్వనం ప్రవివేశ హ ॥ ౨౯౩ ॥

స తానుపాగమద్వీరో బధ్వా కరపుటాంజలిం ।
ఉవాచ వచనం శ్లక్ష్మ్ ఇదం హృష్టవదంగదమ్ ॥ ౨౯౪ ॥

ప్రహృష్టో న తు రుష్టో సౌ వనం శ్రుత్వా ప్రధర్షితమ్ ।
ప్రహృష్టో మాం పితృవ్యస్తే సుగ్రీవో వానరేశ్వరః ॥ ౨౯౫ ॥

శీఘ్రం ప్రేషయ సర్వాం స్తాన్ ఇతిహోవాచ వానరేశ్వరః ॥ ౨౯౬ ॥

తే అంగద ప్రముఖాః వీరాః ప్రహృష్టాశ్చ ముదాన్వితాః ।
నిపేతుర్వారిరాజస్య సమీపే రాఘవస్య చ ॥ ౨౯౭ ॥

హనుమాంశ్చ మహాబాహుః ప్రణమ్య శిరసా తతః ।
నియతామక్షతాం దేవీం రాఘవాయ న్యవేదయత్ ॥ ౨౯౮ ॥

ఉవాచ వాక్యమ్ వాక్యజ్ఞః సీతాయా దర్శనం యధా ।
రావణాంతఃపురే రుద్దా రాక్షసీభిస్సురక్షితా ॥
ఏకవేణీధరా దీనా త్వయి చింతాపరాయణా ॥॥ ౨౮౯ ॥

తౌ జాతాశ్వాసౌ రాజపుత్రౌ విదిత్వా
తచ్చాభిజ్ఞానం రాఘవాయ ప్రదాయ ।
దేవ్యా చాఖ్యాతం సర్వ మేవానుపూర్వ్యాత్
వాచా సంపూర్ణం వాయుపుత్ర శ్శశంస ॥ ౨౦౦ ॥

ఏవముక్తో హనుమతా రామో దశరథాత్మజః ।
తం మణిం హృదయే కృత్వా ప్రరురోద స లక్ష్మణః ॥ ౨౦౧ ॥

కిమాహా సీతా హనుమన్ తత్త్వతః కధయాద్య మే ।
ఏతేన ఖలు జీవిష్యే భేషజేనాతురో యధా ॥ ౨౦౨ ॥

ఏవ ముక్తస్తు హనుమాన్ రాఘవేణ మహాత్మనా ।
సీతాయా భాషితం సర్వం న్యవేదయత రాఘవే ॥ ౨౦౩ ॥

ఇదముక్తవతీ దేవీ జానకీ పురుషర్షభా ।
పూర్వ వృత్తమభిజ్ఞానం చిత్రకూటే యథాతథమ్ ॥ ౨౦౪ ॥

తస్య వీర్యవ్రతః కశ్చిత్ యద్యస్తి మయి సంభ్రమః ।
క్షిప్రం సునిశితైర్బాణైః హన్యతాం యుధి రావణః ॥ ౨౦౫ ॥

వైదేహ్యా వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్ ।
పునరప్యహమార్యాం తామ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨౦౬ ॥

హత్వాచ సమరే రౌద్రం రావణం సహబాంధవాన్ ।
రాఘవస్త్వాం వరారోహే స్వాం పురీం నయతే ధ్రువమ్ ॥ ౨౦౭ ॥

నివృత్త వనవాసం చ త్వయా సార్ధమరిందమమ్ ।
అభిషిక్తమయోధ్యాయాం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ ॥ ౨౦౦ ॥

తతో మయా వాగ్భిరదీన భాషిణా
శివాభిరిష్టాభిరభిప్రసాదితా ।
జగామ శాంతిం మమ మైథిలాత్మజా
తవాతిశోకేన తథాతి పీడితా ॥ ౨౦౯ ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
సుందరాకాండమ్ సమాప్తం

ఓమ్ తత్ సత్

ఓం

సంక్షిప్త సుందరకాండ

రామాయణ పారాయణ సమాపన శ్లోకగళు

స్వస్తి ప్రజాభ్యాం పరిపాలయంతాం న్యాయేణమార్గేణ మహీం మహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యంలోకాసమస్తాః సుఖినో భవంతు
కాలే వర్షతు పర్జన్యః పృధివీ సస్యశాలినీ
దేశోయం శోభరహితః బ్రాహ్మణాః సంతు నిర్భయాః
సర్వేషాం స్వస్తిర్భవతు సర్వేషాం శాంతిర్భవతు
సర్వేషాం పూర్ణం భవతు సర్వేషాం మంగళం భవతు
సర్వే భవంతు సుఖినః సర్వేసంతు నిరామయాః
సర్వే భద్రాణి పశ్యంతు మాకశ్చిత్ దుఃఖభాధవేత్

మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాబ్దయే
చక్రవర్తి తనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్

కాయేనవాచా మనసేంద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్
కరోమి యద్యత్ సకలం పరస్మై నారయణాయేతి సమర్పయామి

యదక్షర పదభ్రష్టం మాత్రాహీనంచ యద్భవేత్
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ శ్రీరామో నమోస్తుతే

పారాయణ సమాప్తం

ఓం

శాంతిః శాంతిః శాంతిః ।।।